WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА СРПСКО-КРАЉЕВСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА И СВЕ ПОШТЕ У СРБИЈИ

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ ЗА ЦЕО ОВАЈ САЗИВ:

ЗА СРБИЈУ . . . . . 5 ДИНАРА

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ТОЛИКО ИСТО С ДОДАТКОМ ПОШТАРИНЕ

УРЕЂУЈЕ СЕКРЕТАР СКУПШТИНСКИ
РАНКО ПЕТРОВИЋ

БРОЈ 11 СУБОТА 26 ЈУНА 1893 ГОДИНА III

15 САСТАНАК

19 јуна 1893 у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК,
Никола П. Пашић

СЕКРЕТАР,
Алекса Ратарац

(НАСТАВАК)

(О кредиту за колеру)

Ранко Тајсић — Није ми намера да доказујем каква је болест колера, јер то не могу ни да докажем а немам ни потребе за то, а ако баш буде потребе то ће учинити стручнији људи од мене, али ми је намера да кажем коју реч о томе издатку, који је влада предложила, те да се онај издатак од 150 хиљада динара на сузбијање колере у прошлој години утроши, од чега је остало 120.000 динара. Од те суме влада је у кратком времену утрошила 30 хиљада динара у прошлој години и ако се не варам било је око 11 смртних случајева колеричних у прошлој години. Нешто зимом а нешто и сузбијањем колере, колера је прошле године отклоњена од нас. Што одбор није хтео да допусти да се овај остатак употреби на зидање болнице има неколико узрока. Узрок је код мене, као члана одбора, што је мени драг живот оног из Златибора, Рудника, Драгачева, и т. д., као и живот оног из Београда, а и оног из господске улице, који има кућу на три спрата, па колера кад дође неће бирати који ће крај већ у који најпре дође.

Господин Вукашин казао је да је у Београду улаз за заразне болести, међу тим ако се неварам лањске године појавила се колера прво у Смедереву. Ја сам ових дана био тамо у Смедереву и држим насигурно ако колера дође, опет ће тамо најпре доћи, те с тога треба је и на тој страни сузбијати, јер је положај те вароши на ту болест склон.

Овај је новац употребљен на циљ на коју је и намењен, а то је на сузбијање колеричне болести, тако да је за ту годину санитетски савет добио 150 хиљада динара а утрошио 30.000 дин. Остало је 120 хиљада динара. И г. министар ун. дела тражи да тим новцем озида од тврдог материјала болницу у Београду, поред оволики државни други болница; а ми и сад у округу рудничком немамо ни једну болницу државом зидану, већ за болницу узимамо једну кућу у коју и кад неко здрав дође он мора докусурити, и нигде нема жалоснije болнице но чачанске а на толики голем округ, па се наша држава ипак није побринула и нашла потребно да зида болнице и ако је од тог округа узето за ту циљ око 200.000 динара санитет. фонду. То је мој лични разлог.

Господин Вукашин Петровић, изволео се са врло великим апетитом изразити о дезинфекционим апаратима, како су они добро сачувани и не може бити у бољем сјају, а ја ћу вам казати да он о томе не зна ништа више но колико ја о Кини. Од два највећа апарата, која су купљена за 16.000 динара, један је узидат код робијаша те не може да се каже да је у доста добром стању, а други ено га на станици сав зарастао у траву и песак, а један сандук црвен је к'о ђаво од рђе. Друга два сандука ситних делова такође су у сену трулом сву зиму на пољу и похрђали и ти сандуци од тих ситних делова ових апарата су такође за читаву пед зарасли у земљу и све је труло и захрђало, тако да ни најгрђа каква сељачка маса не би допустила да види онако своју ралицу остављену преко зиме напољу у блату, као што Београд гледа ове своје апарата. Ето доктор Лаза Илић, са којим сам ја пшао и гледао ово, ево мене а ево и госп. Вукашина, па да видимо ко овде истину говори. Дакле није онако као што г. Вукашин каже, но је овако како ја кажем. Ово ме је руководило те да не одобрим оно, што се предлогом од г. министра тражи. То је дакле руководило одбор, да не одобри зидање болнице, јер ако ово у опште треба, онда је потребна онако исто Смедереву, Шапцу, Пожаревцу и њима подобним варошима као што је потребно и Београду, пошто није немогуће да колера преко тих вароши дође, као што није немогуће да дође и из Турске, преко суве границе поред ужичког, рудничког и крушевачког округа, гди ни иначе болнице нема, но кад колера дође на наше крајеве и затече нас без икакве спреме, ја незнам где ће се онда наћи г. Вукашин да даде и том народу помоћи.

Ми имамо министра, и ако би њему било какве потребе у овом погледу он нека тражи кредит. Скупштина је ту, и она ће о томе решити. Међутим ова мала сума од 120.000 дин. треба да се нађе једино за сузбијање колере.

Одбор финансијски са свим је савесно решио ову ствар и донео своју одлуку, а вама остаје на вољу хоћете ли примити предлог г. министра или ћете примити мишљење одборско?

Марко Петровић. — Данас, господо, кад нам телеграфска жица јавља да нам се приближује веома опасан непријатељ и да се већ колера у Европи одомаћила, треба нам водити врло велика рачуна о томе да се и код нас не појави и ја се јако чудим да Народно Преставништво пред појавама такве опасности може овако лако да прелази преко једног предлога, који има за циљ, *да се Србија спасе* од оваког опасног непријатеља, који нам може више штете да нанесе него какав лудачки рат. Ценећи и сам интересе појединих делова Србије, ја ценим тако исто и интерес вароши Београда и вазда испитујем шта је и кад коме делу нужније. Кад би се у

Скупштини породио предлог да се у Београду потроши што на привредне цељи, да се каква племенитија раса стоке подиже, ја бих био против тога, и тражио бих да се ти издаци пренесу где је потреба, јер то Београду није потребно, али кад се тражи да се на првом месту обезбеди живот 65000 становника, који су се у Београду концентрисали, ја налазим да нам је то прва брига, да Београд као центар свеколике наше интелигенције, омладине школске просвете и војске треба најпре осигурати и мислим, да кад се не би учинила овака предохрана, да би ми отуда имали врло велике штете не само за Београд, него и за остале делове Србије, јер ви сви знате да наши удаљенији крајеви нису толико изложени утицају колере, колико је изложена једна варош с врло великом комуникацијом, као што је Београд.

И кад са тога гледишта узмемо то питање, ја не могу да будем равнодушан, хоће ли Народно Преставништво бити тако неувиђавно, да овако малену жртву стави влади на расположење, и да учини оно што је дужност, а то је да одбрани народно здравље и живот, од овог опасног противника, који се приближава капији наше отаџбине. Је ли и у колико савесно поступано са оним новцем, који је у прошлој години од надлежних одобрено за сузбијање колере, то је са свим друго питање, и никако не могу то да одобрим г. предговорнику, који је ово питање довео у везу са дезинфекционим апаратима. Ако је истина што је он напоменуо, то је заиста жалосно да су се такви апарати могли тако да занемаре, да су изложени пропасти, али ипак, то несме за нас бити мерило у овом случају, да одобримо, или не одобримо тражени кредит наведену цељ.

То што је било непажљиво једно надлештво, па је допустило да пропадну предмети за дезинфекцију, не може да нас оправда што би смо били равнодушни према свему што се тиче здравља наших грађана, изговарајући се: „пошто ви прошле године нисте добро радили, то вам ми више не дамо.“

Ми имамо, господо, моћи да тражимо од свакога да врши правилно своју дужност, коју је обвезан да врши, па ако он то не чини с тога што неће или не уме, ми ћемо га звати да за то одговара. На послетку самој влади је лакше да за појаву епидемије товари одговорност на нас ако јој тражени кредит неодобримо него да је прима на себе, и у том случају ми би је свакојако разрешали од те одговорности, ако јој данас не дамо што тражи. Иначе, ако не би учинила оно што је дужна као влада да учини за сузбијање колере, и после овога, она носи већи део одговорности.

И само за то, ако не усвојимо овај њен предлог, она ће онда имати права да каже, да је била везаних руку, а да је она била вољна да спасе земљу од могуће опасности, али јој ми нисмо дали могућности да она то уради. Ја ћу да гласам за предлог владин, и гласајући за предлог владин ја сматрам да је влада хтела да учини све што јој је као влади била дужност да учини, те да спасе земљу од опасне епидемије, која јој прети да је поплави.

Износећи ово неколико разлога по овоме питању, ја ћу са пуно увиђавности моје посланичке дужности, одужујући се овојој савести — гласати за поднесени предлог.

Анта Радосављевић. — Господо, овде се повела реч о сузбијању колере и подизању болнице. Г. Вукашин изнео је разлоге да треба да се подигне болница. Међу тим одбор нам каже, шта је њега руководило да донесе онако решење. Њега су руководиле наше финансиске прилике, које нам не допуштају да подигнемо ту болницу. Одбор није хтео да не одобри г. министру ту суму за сузбијање колерне заразе, и да ту чини уштеду, не, њега су руководили са свим други разлози што је онако решено, он каже: пошто се појавила колера опет, као што нам каже и поп Марко Петровић, „жица телеграфска донесе нам немилу вест да се опет појавила у француској,“ с тога мора се прво побринути да се да могућности г. министру ун. дела прво за сузбијање колере, а доцније ћемо видети оћемо ли зидати болнице.

Ја сам дакле, за мишљење одбора.

Министар унутр. дела Светозар Милосављевић — Господо, после онако лепих говора господе посланика: Вукашина Петровића и попа Марка Петровића — мени не остаје много шта да кажем о ствари, која је на претресу.

Мислим да је чисто и јасно за свакога, да треба учинити све што је потребно да се сузбије колера. Неоспорно је и то, да се сузбијање може вршити само помоћу средстава потребних за предохрану и сузбијање колере.

Питање је сада, где треба средсредити сва та средства? Ја мислим онде где је највероватније да ће се колера на првом месту појавити, а то је у Београду. Највероватније је да ће се у Београду најпре појавити, с тога, што је ту највећа популација и највећи саобраћај. Један је посланик казао, како се није добро руковало са апаратима за сузбијање колере, и како су многи чиновници добијали велике дијурне, што су ишли да прегледају и набаве те апарате.

Па, господо, морао се неко од чиновника послати да прегледа и набави те апарате, и он је морао за то путовање да добије дијурну, јер туђ посао неће нико да врши бадава. Ја морам овде да признам, да не знам како се пре руковало с апаратима и у каквом су стању данас. Али извидећу да ли стоје онако као што је навео г. Тајсић, па ако стоје узећу одговорне чиновнике на одговор и даље по закону поступити.

Изводити из тога, што се с апаратима није руковало као што треба, да они нису ни потребни, није никаква логика.

Ја вас молим да имате на уму да ће се колера, па и свака заразна болест по свој прилици, прво појавити у Београду. И кад то постоји, ја незнам како ћемо да је сузбијемо ако немамо нарочиту болницу где ће се заражени болесници сместити и одвојити од осталих болесника? У Београду се готово стално одомаћила дифтерија, и она коси сваке зиме по неколико стотина деце. Смемо ли и можемо ли ми остати равнодушни према нашем подмлатку, а нарочито још када знамо да се болести из Београда, као центра комуникације, могу врло лако и по земљи распрострети. Даље треба имати на уму и то, да у Београду у болници не болују само Београђани него и многи наши грађани из унутрашњости па и странци. Шта ми сад радимо кад се јави какав болесник са заразном болешћу? Ми га упутимо у општу болницу и тиме излажемо опасности и друге болеснике.

Ја мислим да је ово врло малена жртва, која се тражи ради предохране и сузбијања колере и других заразних болести; па зато вас молим да примите предлог како сам га ја предложио.

Стојан Станковић — Ништа не треба да нас буни да усвојимо овако, као што је одбор предложио. Одбор је учинио добро, што је овако решио, јер се овако може подићи и у Шапцу, Смедереву и у другим варошима где се појави колера. Шта ће нама та кућа овде у Београду, ако се појави колера н. пр. у Пироту или другој којој варошки. За то сам за одборско мишљење.

Арса Дреновац — Шта је руководило одбор да донесе онако решење видели сте из пројекта. И ми смо за то да треба да се подигне болница. Али што се тиче и зидања болнице овде у Београду ми немамо ништа против, само ми смо у одбору финансијском нашли да томе сад нема места, и одредили смо ту суму новаца за сузбијање колере. То је био разлог што смо донели такво решење. Што се тиче болница, пошљите ви једну комисију стручну у Ристовац, да види како је Турска направила бараке за сузбијање колере. Турска је направила те бараке тако јевтино, а и добре су, да су се путници сасвим задовољили, а и остали су безопасни од те заразе.

Миленко Веснић — Ја устајем овде да говорим као не стручан у овом питању. А устајем с тога што сматрам за своју дужност да проговорим две три речи о њему.

Ја пре свега морам да приметим са сажаљењем, да поједини посланици изражавајући се у једном или другом смислу, да се у једном таквом питању у овоме дому бацају речи, које за њ никако нису.

Прелазећи на саму ствар ја имам такође да замерим одбору, који је ово питање проучио. По мом мишљењу, кад један министар, члан владе износи један предлог пред скуп-

начину за одобрење извесног кредита, онда он, пре но што је то учинио, он је сигурно дао целокупан рад једној стручној комисији. Та стручна комисија проучила је то питање онако, како једна стручна комисија треба то да уради и кад је та стручна комисија проучила то питање, онда је тако израђен предмет донесен пред Скупштину. Према томе ја сматрам да сад може бити говора само о томе, да ли да се тај предлог министра унутрашњих дела прими или да се одбаци. Да Скупштина сад уноси своје некакво ново мишљење, и да Скупштина кад министар тражи да се подигне једна зграда против заразних болести, излази министру са одговором, па каже ја нећу тако, ја ти дајем толику суму, колику тражиш, али нећу да подижеш ту зграду, него ти дајем ту суму, да се браниmo од тренутне заразне болести. Кад једна Скупштина тако ради, — допустите ми да се изразим — она ради некоректно. Ја сматрам да је министар одговоран за струку, коју представља, ја сматрам да је његова брига, да предузме све оно што је потребно, да та струка одговори своме позиву, ја сматрам да је дужност министра да излази увек са захтевима и траженјима у оноликој мери, у колико су ти захтеви потребни, па да се одговори у једној струци онако како треба да се ради. Ја мислим да је стручна комисија, коју је г. министар унутрашњих дела одредио, да проучи то питање, нашла (молим ја ударам гласом на речи „стручна комисија") да је потребно у овом тренутку да се учине издаци, али тренутни издаци за одбрану колере, она би тако урадила и извештај у томе смислу министру поднела, и онда би министар изнео такав предлог стручне комисије пред Скупштину. Али ствар не стоји тако. Стручна комисија је нашла да се једна за свагда у Београду, у престоници Србије, у месту где је популација најјача, где је саобраћај трговачки најживљи, и где се заразне болести најјаче распростиру и у коме је опасност не само за престоницу него за целу Србију, — стручна комисија је, велим, нашла да ту треба да решимо начелно то питање. По мом мишљењу одбор је изашао из колосека свога задатка, кад је преиначио предлог дотичнога министра и кад он предлаже да се одобри тај кредит али на други циљ. Ја сматрам да ће дотични министар, ако дође до тога да му буде потребно, да до тог циља дође, за коју се брине финансијски одбор, да ће он сам изнети предлог Скупштини, да му се тај кредит одобри, ми ћемо узети у обзир разлоге дотичнога министра и бићемо вољни, а и околношћу принуђени да му те издатке вотирамо. Међу тим ја мислим да ми треба овде да решимо начелно о предлогу министра унутрашњих дела, а уверења сам да без икаквог даљег разлагања ми треба његов предлог да усвојимо онако, како је он предложио.

Милутин Гарашанин — Господо, молим вас за неколико речи.

Предмет, који је сад пред Скупштином, изгледа да је ситног реда, а међу тим има своју озбиљну и велику важност. Дозволите ми то да кажем, да је одбор мало олако претрчао преко овога предмета, а преко тога његовог претрчавања вредно је да се ми сад мало зауставимо и озбиљније поразговоримо.

Одбор каже у своме извештају, да одобрава министру 120.000 динара, али само на сузбијање колере. Од кад се дебата о овоме предмету води, ја једнако тражим да видим, на који се начин може сузбити колера, ако се не да тој влади, томе министру, могућности да створи локале, где може изоловати болеснике заражене колером. Тиме, што ће један лекар доћи на станицу и попрскати нас карболном водом, тиме ми нећемо ни у колико сузбити колеру. Ако колера не дође — за то имамо да заблагодаримо њој, што није хтела да дође, а не што смо је ми тим мерама сузбили. Прва је мера, коју нам здрава памет у таквој прилици препоручује, да заражене одвојимо на сигурно место од оних, који нису заражени. И кад министар каже: ја тражим суму од 120.000 динара за сузбијање колере, а ако што претекне од тога тражим да употребим на стварање те зграде, те да до године имамо готову зграду, којом ћемо се бранити од колере, ако се појави — а вероватно је да ће се појавити онда је то сасвим на свом месту. — Ви знате, да су осим колере још две болести: дифтерија и шарлах стекле право грађанства код нас и та би нам зграда као врло добра одбрана и против тих болести послужила. Ја мислим, кад министар тај кредит тражи, да је то најмање, што може да затражи.

Рекло се, да има неких казана, који су пропали и да се држе на неким станицама. Г. министар је врло лепо одговорио. Ако има тога онда је то неуредност. Али ако има тих неуредности, не значи да казани нису нужни; не значи не само да нису нужни него то не значи ни то, да нису нужне зграде за те казане. Па ти казани баш и стоје и пропадају за то, што немају где да се сместе. И кад министар тражи, да се подигне зграда, он хоће то да постигне, да ти казани не стоје на станици него на одређеном месту, где ће се добро очувати.

Г. Ранко Тајсић казао је: нека дођемо сви на станицу па да видимо, ко лаже а ко не лаже, да ли г. Вукашин или он. Није питање овде о томе, него о томе да решимо ствар како треба. Врло је лако могућно, да је г. Ранко видео казане, који су неисправни, а г. Вукашин да је видео казане, који су исправни. То значи да ни један ни други не лаже, него да говори онако, како је својим очима видео.

Г. Арса Дреновац напомену, како треба видети шта су Турци у том правцу створили у Ристовцу. Каже, како су они направили врло добре бараке, па и ми треба на њих да се угледамо. Нисам томе противан, ако је добра ствар треба је примити, па ма и од Турака била. Али ја не верујем да су Турци све то тако добро створили, као што најбоље бити може, а да то не кошта ништа. Изгледа ми, да ми од министра тражимо, да он ништа не потроши, а чинимо га одговорним, а међутим један мизеран кредит 80000 динара нећемо да му одобримо.

Ја мислим, кад је једно стручно тело, санитетски савет, нашло да је то потребно за одбрану, не Београда него целе Србије, од једне опасне болести, да ми који нисмо стручни, немамо ништа друго да радимо него да одобримо то; јер иначе престаје више бити одговоран Министар Унутрашњих Дела, ако се колера пусти у Србију, него смо одговорни ми, који нисмо дали све оно, што је он тражио.

Господо, ја сам мало пре напоменуо да сем колере има и дифтерије и шарлаха. Јуче сам чуо да у Београду на гробљу за годину и по дана има 1000 српске деце сахрањене. То што каже господ. Ранко Тајсић за Златибор и планинске крајеве, неумесно је, јер и она деца тамо и ова овде све су то српска деца, која су нама сва подједнако мила. За то ја са чистом савешћу гласам за предлог г. Мин. Унутрашњих Дела и мислим да све друго што би се учинило, а нарочито кад би се учинило противно, значи да Скупштина њега ослобађа од одговорности према том послу, а ја ту његову неодговорност на себе нећу да примим.

Арса Дреновац — Ја сам само хтео да одговорим господину Гарашанину. Тамо у Ристовцу нема зиданих здања него има барака, а овде се хоће да зидају здања. Ако се хоће то, онда нека дође то на решење, а не у место сузбијања колере, да се зидају здања.

Радован Милетић — Ја одбијам пре свега приговор Одбору финанциском да је имао неку намеру, као што је рекао госп. Веснић, да овде једном предлогу министровом да други значај и решење него што је тамо стављено. Одбор је проучио ту ствар врло добро. По пракси, коју г. Веснић износи, одбор не би имао ништа друго да ради по једном предлогу, него да га усвоји. Одбијам и то да није било стручних људи; напротив имамо у одбору доктора, који нам је дао објашњења у сваком погледу, а био је и делегат министров, и он нам је дао објашњења о томе, и ми смо о свему томе доста дуго дебатовали. Али ствар стоји овако. Ових 120.000 динара на то одређени веома је мало, ако се појави тај немили гост у онаквом обиму, као што се је појавио у Русији и Немачкој. Ми не знамо у каквом ће се обиму и јачини појавити и не знамо да ли ће се појавити баш у Београду.

Вероватно је, да због највећег саобраћаја Београда са западом да ће се ту понајпре и појавити, али не треба заборавити да је и Ниш велика варош — а тако исто и варошн, које су дуж воденог пута да су такође више или мање изложене. Да ли ће се и како појавити колера то не може ни наука да одговори. 1866 године, који су били овде имали су прилике да виде врло чудноватe појаве ове епидемије. Ја сам тада био у Ћуприји, где је за два три дана помрло 40—50 људи, док у Јагодини није било ни једног случаја. Дакле, не зна се како се јавља и где се баш мора јавити, то је још предмет нерасправљен. Имамо Шабац, имамо Смедерево, Обреновац, Дубравицу и т. д. Сва су та места пограничнa и понајвише изложена приступу колере. Одбор је дакле финансијски имао на уму, да дотичном министру остави један такав велики кредит, за то да га може евентуално употребити тамо где је најнужније, а то је на свима овим тачкама.

Сад долази друго питање: ако од свега тога ништа не буде, шта да се уради са овим новцем? Пре свега треба да будемо на чисто. Радња на парче скупо је коштала ову земљу. Ми морамо један пут све наше радње па ако су и санитетске, у један систем да доведемо, оснивање и извођење кога да вреди не само за једну владу или партију, него за низ година, док се не оствари цео. Немојте да зидамо, на парче а за нама други да руше то као нецелисходно, то је за нас штетно.

Дакле одбор кад је одбио ову суму на зидање, то је имао у виду. Ако хоће наш санитет нешто да постигне, нека изађе са једним великим планом и системом, па ако се не може за годину дана нека се изради за деценијум и више година, али нека све владе имају пред собом један план, а овако на парче не може ништа да буде. Ето то је руководило одбор што је одбио ову ствар а никакви други назори, и по томе нема места никаквом приговору. За то ћу да гласам за одборски предлог.

Андра Параћанин — Господо, као члану финансиског одбора, дужност ми је да проговорим неколико речи. И ја као г. Раша Милетић одбијам од одбора приговор г. Весниħа и осталих. Да овакав извештај донесемо није нас руководила себична радња, него прилике, у којима се налазимо. Ова сума од 120.000 дин. ни у колико није довољна да се у Београду може подићи каква болница, нарочито таква, какву замишља санитет, која би дошла у ред клиника. Мени се чини, да подизање сталне болнице за сузбијање колере не би било оправдано, пошто знам да се у свима земљама подижу тренутне болнице за сузбијање колере, јер колера није стална болест него долази од времена на време.

Господа предговорници наводе како у Београду косн децу дифтерија и шарлах. Мени се чини, и ако нисам доктор, да шарлах и дифтерија и колера није једно исто, и колеричнн болесник не би се смео унети у ту болницу где има болесника од дифтерије и шарлаха. Како се зна и то још, да колера не долази правце у Београд него да може доћи и са друге стране, и у Смедерево, и у Врању, преко Мокре Горе, дакле да је њој пут неодређен, то се та стална болница по нашем мишљењу није могла подићи, и за то смо поднели овакав извештај. Ставили смо г. Министру Унутрашњих дела на расположење 120.000 дин. да може утрошити на сузбијање колере, било да диже куће или бараке за смештај болесника. Ја мислим да је наше мишљење коректно и за то нема места примедби г.г. предговорника.

Ранко Тајсић — У главном, што сам имао да кажем, казао сам већ раније, кад сам први пут говорио, и на што сам већ добио и одговор, и ја ћу сад да одговорим у кратко на разлоге противне, који су овде пали. Шта нас је у одбору руководило, у овом питању, прво и прво хоћу да вам кажем то: да нас је руководило ово: што је буџет остао стари, па за ову годину не би могли сад из њега чинити нове издатке, пошто овде нису у буџет унесени ти издаци. Буџет сад нема готовине за то, него би се морало узети из државне готовине, за грађу.

Даље, сад је јуни месец, прошло пола године и сад се већ не може одредити лицитација, па јако почети зидати, сад је већ и немогуће почети и зидати тврде зграде, што у осталом паметни људи и не чине, већ су они до сад озидали и чекају да се осуши, јер зидати са дуплим цигљама као што би требало зидати оваку болницу, то је сад већ доцкан и кад би било то право градити. У Београду градити болницу за такве болести од 120 хиљада динара, а друга места и варошн по Србији, немају ни барака, кад се у њима исто тако, као и у Београду може појавити зараза, то не разумем нити могу никад дозволити, пошто су сви окрузи у Србији равноправни.

Узмимо само тај случај, да ако се појави заразна болест на другом месту треба да стоји готова сума од 120 хиљада динара, да се одмах и тамо подигну бараке, да се учини онако као што је лањске године овде у Београду чињено. А како се долази до кредита да се подижу нове зграде за то има пута и начина, законом прописаног. Ја нисам туче дошао овде, да бар то не разумем како се ради, већ сам као посланик и из раније упознао се како се кредити за који посао траже. Одбор је то имао на уму, а нико од чланова одбора није ни помислио, као што рече један од говорника: нека пропада Београд, нас се то ништа не тиче. Из искуства, које до сад имамо, зна се, да колера у Београд долази са запада, а у јужне крајеве из Турске. Том је сведок прошлост, која тврди. У прилог томе за државу је много корисније, да за такав случај подиже бараке на више места а не само да подиже једну зграду у Београду. На послетку да допустимо и подизање зграда али онда нека се подигну и на другим местима најпре праве болнице, где их никако нема, — помислите мало, и кад би се и дозволило зидање ове болнице, врло је могуће, да баш у то време наступи колера и онда шта да се ради? — Готових кредита нема, онда опет на рачун готовине државне тражити одобрење за извесну суму за сузбијање колере, а овамо већ утрошити толику суму на подизање зграда, и онда се овде ништа управо неће учинити. И онда сума сумарум, не би се ни постигло оно, што се желило да постигне, бар сузбијање просто.

Г. Гарашанин је казао да је један казан напољу што је голем и што нема удесне зграде, у коју може да се смести. Ја вам могу напоменути, да код нас сељачка кућа има врата голика да може унутраући онај казан. Ја сам напоменуо, да сам на железници видео два сандука делова казански у врло рђавом стању, а они би могли да стану у сељачке канате а казан да је још три пут нолики могао је стати у магацин државни, а овде нам се говори како они немају где да се сместе. То не може никако да се правда. Нити је истина.

Ко је крив за то, треба да буде кажњен.

Још је г. Гарашанин казао да је вероватно, да сам ја видео казан неисправан, а да је г. Вукашин видео казан, који је здрав, и да обојица говоримо истину. Г. Вукашин је видео само онај узидан казан, а није видео и онај други пропали, а ја сам видео и онај други. Дакле опет сам имао право оно, што сам казао о казанима да су непажњом пропали. Скупштина нека сад реши, како ће бити најбоље: да ли да прими предлог министра где ће, разуме се, огрешити се, о правду, или да прими решење одбора, као умесно.

Мијаило Стојаковић — Господо, за сузбијање колере ми овде имамо управо два предлога. Један је од стране г. министра унутрашњих дела, да је најпривичнији пут тај, да се подигне и зграда на ту циљ. Други је у одборском мишљењу да не би требало дизати зграду, него утрошити новац онде, где се колера појави, дакле, где се потреба укаже. Ако би се хтело учинити што је најбоље, мени се чини да би онда требало оба ова предлога примити, т. ј. и подићи зграду и имати довољно новаца на расположењу, који би се могао према потреби трошити и ван Београда, ако захте потреба. Али свакојако ми канда нећемо имати средстава за обоје, и нама остаје, да бирамо од овог двога оно, што је боље. У колико сам ја могао да оценим мени се чини, да је боље онда имати једну суму новаца, не у згради утрошену него као готовину тако, да се може употребити одмах онде, где буде прека потреба. Подизати зграду у Београду, за сад нема места, још и за то, што колера неће чекати — ако је већ на прагу — да

www.ni.rs

ми подигнемо зграду. Она може да искрсне пре кад се ми и не надамо, а и онде где не мислимо. Узмимо н. пр. случај, да ми подигнемо зграду, питање настаје, да ли ће колера да иде по оној маршрути, коју смо јој ми определили или ће узети са свим други пут и правац. Ја верујем да је могуће, да ће се појавити прво у Београду као месту врло живом саобраћају, али, господо, толико је исто могуће да може ипак Београд и обићи и појавити се пре у другом крају. Шта нам онда остаје? По одборском мишљењу ми би са предложеном сумом могли тамо и притећи у помоћ и имали би више на расположењу. Овако зграда би у Београду стајала џабе и одузела нам средства — новац који је за сузбијање најпотребнији.

Што се тиче тога, да треба у Београду дизати зграду још и за то, што влада ту дифтерија, то, господо, и ако је фактички истина, да у Београду има дифтерије ипак не може се због тога дати новац намењен на циљ за сузбијање колере. Имају, господо, и друга места дифтерије. Па зар само Београд да бранимо? шта ми чинимо?! Ми патимо од тога још горе, јер смо остављени сами себи, и без ичије помоћи. Београд бар има доста лекара а ми и тога немамо. Дифтерија је покосила децу по унутрашњости код нас; — на шта ћемо сад ми? И Београд, ако му треба зграда нека се — бога ми — сам постара и нека диже зграду за болницу, а београђани су и богатији. Ја сам за то, да се ова сума утроши онако, како је то одбор хтео. — То је моје мишљење.

Веља Тодоровић — Господо, у колико сам чуо говоре свих говорника, они се сви своде на то, да се одобри кредит, само се разликују у томе како да се тај кредит употреби. А господин министар је раније изнео предлог, како да се тај кредит употреби. Ја мислим, господо, кад ми већ одобравамо тај кредит, и кад је господин министар изнео на што ће употребити, онда ми не треба да се пачамо у то, јер ја сматрам, да ми, или бар ја — за себе сматрам — нисмо способни за то, да кажемо и испитамо како ће се и на који начин колера угушити. Ја мислим, да су за то надлежни лекари, којих овде има доста. То би исто значило кад би њих питали како се праве менице, ја то добро знам (смеју се). Дакле за оно за што нисмо способни, не треба да се пачамо. И за то сматрам да је врло потребно да се одобри г. министру тај кредит а њему треба оставити, како ће то извршити. Ја ћу гласати за тај предлог.

Председник — Пошто се појавило питање да се дебата прекрати, то ћу ставити на гласање и то овако: Ко је за то да се прекрати дебата, нека седи, ко је против, нека устане? *(Сви седе).* — Дакле прекраћена је даља пријава говорника. Још имају реч прота Ђурић и поп Богосав Поповић.

Милан Ђурић — Господо, ми сви знамо да је здравље највеће богатство на свету а то се види и из тога што је г. министар поднео предлог да му се одобри кредит за чување народнога здравља и финанцијски одбор, водећи такође бригу о народном здрављу, усвојио је тај предлог г-на министра само са том разликом да се за сада не прави стална болница. Господо, стручни људи а и искуснији људи од нас казују нам, да се колера онако исто не појављује на једном месту и да јој путеви куда ће доћи нису одређени, као год што нам и непријатељ не казује, којим ће путем на нас напасти.

Извесна господа држе да ће се колера најпре у Београду појавити и с тога држе да ту треба направити болнице ради сузбијања колере и мисле да ће сузбијање колере помоћи тиме што ће дати 120,000 дин. И мало час рекао сам а и овом приликом кажем, да путеви куда ће колера доћи нису никако одређени, те с тога и не знамо где ће се колера најпре појавити, но сем овога имам овом приликом да кажем и учиним један приговор на говор извесне господе посланика, који су казали да знају да сви окрузи улажу у фонд болнички, али никад ништа за то немају, ни болница ни својих лекара већ су читаве покрајине остављене саме себи и непоклања им се никаква брига и ради здравља, ради напретка њиховог и ради правде.

То господо, стоји у истини. Има округа од 150.000 становника, где нема ни једног лекара, док у престоници има их врло много. У Београду, престоници Србије седи краљ, ту су смештена сва надлештва, ту је сва трговина и све благо наше земље ту се слива. Ми имамо самосталне окружне скупштине, сталне окружне одборе и општинску самоуправу, које треба да се брину о свему па нека се та г. г. из појединих окружних одбора побрину о томе да се угуше те заразне болести, као што су дифтерија, шарлах и њима подобне, јер и ако нам је свима мило не само становништво Београда него и становништво Србије а и ван граница њених и ако нису српске ипак нека се поједине чињенице, које су дужне да воде рачуна о народном здрављу, побрину за то.

Да је Народна Скупштина расположена према престоници види се и по томе, што је одобрила да се у Београду плаћа трошарина, ја сам као народни посланик и иначе раније долазио у Београд и могао сам рећи да живим са 4 гроша, а данас имам 10 динара на дан, и ја хвала Богу, то све потрошим. Зар варош Београд, који броји 68,000 становника и где има капиталиста са по милијон динара, зар људи капиталисте такве једне вароши не могу да учине тако хуманитарно дело и да вароши пруже један капитал, који је потребан за подизање једне овако важне установе као што је болница за лечење кужних болести. Нека се покуша да се учини један апел на њих и ја сам уверен да се они неће оглушити о позив, те да не потпомогну једну тако важну хуманитарну установу. Кад се сваки родитељ, сваки племенити становник вароши Београда одазове овоме позиву онда ће имати не 100,000 динара него и 2,000.000 динара. Што се тиче Народног Представништва оно мора да се стара о здрављу целога народа и то како оних, који живе у Београду тако и оних на Копаонику. Народно Представништво има да се брине не само о томе да они живе него и да су здрави, крупни, окретни, да рађају здраву ђецу, јер само у здравоме покољењу може држава остварити све своје унутрашње и спољашње тежње. Из свега што нам министарство предлаже, ми видимо да и оно не зна, којим ће путем доћи колера а то је и немогуће знати. Прошле године 9 августа она је се појавила прво у Смедереву, па се после говорило да је било неколико случајева и у Београду. Што се Београд истиче овим предлогом испред других вароши то је с тога, што је он по популацији највећа варош у Србији, те се верује да ту има највише услова за појаву колере а што је још горе, што би се одатле као из важног саобраћајног центра за целу Србију могла најлакше раширити по целој земљи.

Ако би се ценило по броју становништва београдског од 60,000 онда би се и ја могао сагласити на такву претпоставку, али са гледишта чистоте Београда, ја не бих на то пристао. Ја сам имао част да будем примљен у многе домове у варош Београду и уверио сам се да домаћини обдржавају примерну чистоту свуда, да су им баште велике, да светлости има довољно и да уз воду, које је сад обилно, имају све здравствене услове, тако да наш Београд може ускоро заузети јавно место са другим европским варошицама по чистоти улица и домова. И кад тако стоји, онда зашто да се на нечистоти Београда оснивају некакви предлози и ја у интересу образа Београђана морам од њих да одбијем прекор као да је варош нечиста и неповољна у здравственом погледу (Смех).

Приговара се финансиском одбору, што је противно министровом предлогу донео овакво мишљење. Кад се узме у обзир да је финанцијски одбор водио рачуна о здрављу, не само Београда него и читаве земље, онда ми морамо признати да је одбор урадио оно што је требао да уради, одобривши суму, коју је министар тражио, а што није одобрио на исти начин да се троши и то је оправдано, јер ако би се подигла зграда у Београду, онда не би ништа помогло, што је имамо ако би се колера појавила са које друге стране и на ком другом месту, и онда би Народна Скупштина имала дужност да да не још 100,000 дин. него и више. Кад је дакле, финанцијски одбор преиначио само начин употребе кредита, онда ту не може бити речи о поверењу и неповерењу.

Говори се овде како је тако рећи колера пред вратима, како је она, тако рећи у Београду и како је са овога овај

предлог важан. Ја бих волео, да се с таквим поуздањем и са таквом страхотом не говори о овому злу. Ко зна какав утицај имају психички моменти на здравље, тај то не би смео да изусти. Ја то говорим као свештеник од 20 и неколико година, као човек, који је и у миру и у рату имао дужност да теши болнике и самртнике. Сваки зна, како је и у последњим тренутцима живота утеха врло нужно, сваки зна како ни лекари ни свештеници никад не изговарају неутешне речи ни најтежим болницама и кад је тако онда не треба се овако говорити о опасности колере кад ње још нема. На тај начин, ми само чинимо штету грађанима, а из а то сви ви, који желите да спасавате од колере немојте застрашавати људе ни онда кад је буде, а још мање сад кад је нема.

Са свега овога ја налазим, да ћемо учинити дело правде, ако примимо предлог финанцијског одбора.

Министар унутр. дела Светозар Милосављевић — Нека господа посланици веле да се не зна где ће се колера појавити, да ли у Београду. Пожаревцу, или другом ком месту, а из тога излази закључак да не треба ништа ни да радимо, већ да скрштених руку чекамо да колера дође. Ја мислим да би то била велика грешка.

Истина је. да ми не можемо поуздано знати где ће се колера појавити, али у колико се може да сазна највише има изгледа да ће се у Београду најпре појавити, и ако се ту одмах не сузбије она ће се врло брзо распрострети по свима крајевима Србије. Сума, која се тражи за сузбијање колере и зидање болнице за заразне болести, тако је мална да не би о њој требало ни говорити. Нека господа посланици говоре како су у врло рђавом стању дезинфекциони апарати.

Ја вас молим, господо, да одвојите питање о зидању болнице од питања о апаратима. Ко је крив за апарате, он ће одговарати.

На послетку сматрам да ми је дужност да изјавим да је санитетски савет мишљења, да треба зидати болницу за заразне болести, а сада ви изволите решити како хоћете. Ја од тога нећу градити никакво питање. Ја сам учинио оно, што ми је као министру унутрашњих дела била дужност да учиним, а ви ћете носити грех на души, ако наступе штетне последице отуда, што мој предлог нисте усвојили.

Богосав Поповић — Молим вас. Ако би ми сад одобрили кредит да се подигне овде у Београду та болница, потрошиће се до 100 000 дин. И на један пут, ако се не појави колера у Београду, него на другом ком месту н. пр. у Пироту, Нишу и т. д. онда тамо неће бити ни бараке. По моме мишљењу одбор је учинио добро, што је донео решење да се оним новцем подигну бараке на више места, или бар на главним местима, јер може колера да се појави од један пут и тамо и овамо. Но свакојако не вреди овде подизати ту кућу, па да остане кућа празна. Због тога ћу гласати за одборско мишљење.

Известилац — Господо посланици, Одбор финансијски, у коме је већ по његовој важности 14 чланова, проучио је врло озбиљно како остале тако и овај предлог г. Министра унутр. дела и према томе ја мислим, у колико се поштована господа предговорници нису сложили са мишљењем одборским, нису имали места оним замеркама упућеним на финанскијски одбор. Нису имали места тим пре, што смо, као чланови финансиског одбора сложили се у главним мислима. Свима је нама стало до тога, да учинимо што је више могуће противу колере и да за такав посао ставимо г. министру сва могућа средства за сузбијање колере. Одбор финансијски саветујући се о оваком питању није пропустио, а да не позове у своју седницу, како г. министра унутр. дела, тако и г. инспектора санитетског одељења. Поред тога ако се господа опомињу онога, што је упућено од стране г. Министра, којим је он мотивисао овај свој захтев ја држим, да о мишљењу стручне комисије то јест о мишљењу главног санитетско савета, да је одбор финансијски баш о томе водио рачуна, а да није онако као што су говорила господа противу мишљења финанс. одбора.

Ја вас молим да ме саслушате и да видите шта тражи главни санитетски савет, да се сачувамо од евентуалне навале колере. Главни санитетски савет предложио је, да се у више места подигну одвојишта и бараке у свима окружним и по неким среским местима за случај колере, то је прво што тражи санитетски савет у овоме случају ако би се колера појавила. Од 120.000 дин. што нам је преостало од целокупног кр[illegible]та, што нам се тражи (пошто је 30.000 дин. већ утрошено на извесне друге потребе и за дезинфикационе апарате), од тих 120.000 дин. имале би да се по мњењу главног санитетског савета подигну одвојишта и бараке. Подизање ових одвојишта кужних болести врло је нужно и ако је извесној господи може бити ствар нејасна. ипак ми могу веровати да та болест кад се приближава једној земљи не приближава се једним јединим правцем него долази као бујица са свих страна и она се не зауставља само у Београду, Шапцу и Смедереву него ће ако дође у своме замашају захватити већи део наше земље. Стоји то и није непозната ствар као што мисли поштовани предговорник г. Раша Милетић, да има извесних места које колера никако не посећује и не само да има таких места него има и читавих држава. Енглеска је та држава, која се у свим приликама исказивала противу граничних заштитних мера за спречавање колере она вели: не стварајте повољне услове за ширење колере, па је нећете ни имати. Могло би се рећи да се таквих назора Енглеска држи с тога што је трговачка земља и из чисто шпекулативних обзира, али факт је да Енглеску колера не посећује. Други је услов за отклањање колере чиста и здрава вода за што су доказ варошн Хамбург, Алтона и др. Хамбург има нечисту воду а Алтона има чисту, за то је тамо и било највише случајева колере. Ја сам то хтео да напоменем само с тога што излази, да, кад би се овде направила болница, да би то изгледало као београдски град, који са својим зидинама и бедемима не би дозвољавао да уђе болест у земљу. С тим не можемо сузбијати колеру. Треба и других средстава и многих других погодаба па да ми учинимо оно што се од нас тражи: да се сачувамо и оградимо од колере а то су стална одвојишта, бараке по нашим окружним и среским местима. За тај посао ова је сума мала, то је једно а друго овај новац имао је да се стави у приправност г. Министру за случај колере. А ако не би било колере ове год., онда би тек до године подигли за тај новац болницу. Ево нас опет у новембру мес., па онда можемо да решимо да се за тај новац зида болница. Поштована господа предговорници кажу да поред колере овде у Београду влада болест дифтерија и да би та болница врло корисно послужила за одбрану од те болести. Ја признајем да је болница врло потребна, али немојте да ми замерите што ћу да вам објасним једну ствар. Како у Скупштини тако и у приватном разговору увек се одвајају два различна мишљења. Једни су за то да се Београд као престоница истакне на висину, да је тако рећи цела земља свим срествима снабде, да нам она служи за понос наш и наше отаџбине а ја би са моје стране казао да се не води брига довољна и о осталим крајевима отаџбине, јер тамо има не само дифтерије него и шарлаха, великог кашља, тифуса, богиња и др. болести, које се болести за неко извесно време утуле да опет после букну као што је врло лепо примегио и разложио Мијајло Стојаковић, ми у тим крајевима немамо ни лекара, ни болнице, ни апотекара. Ја то говорим о окружним варошима а о среским нећу ни да спомињем. Немамо за то, што синови српски беже из унутрашњости и долазе у Београд и ако су свршили медецински факултет као државни питомци, па шта више има их доста, које су сами срезови издржавали на страни (Одобравање) Према томе господо, ми би се задовољили у овом случају, да се државни буџет оптерети извесном сумом, да снабдемо све веће срезове са добрим и спремним лекарима, у којима оскудевају; а може бити да би било потребе да се ограничи број лекара, који може бити у Београду. Јер они у Београду имају поред лекарске праксе и друге разне дохотке, те им је већи приход, боља уживања те на тај начин сви наши спремни и бољи лекари долазе ту и бегају из унутрашњости. Можда би ова инфекциозна болест послужила као тихо пристаниште каком кандидату да дође из унутрашњости у Београд.

WWW.UNILIB.RS

Поштовани посланик г. Вукашин Петровић, кад је, показујући значај и важност болнице напоменуо, како ће ова болница моћи да служи као зачетак будућем медецинском факултету, као човек од финансијске спреме, као човек који познаје са коликом се сумом може једна таква зграда да подигне, он је врло добро казао, да је 80.000 динара једна врло мала сума, да то није ништа наспрам оне суме, која би била потребна, па да се подигне болница, која би доцније могла послужити за клинику, а нарочито, да би се могао развити медецински факултет. Према томе не можемо очекивати од те болнице да нам послужи за будућу клинику, а нарочито за медецински факултет имамо још доста да причекамо.

Ја мислим, ако све узмете на ум оно, што је одбор финансијски предложио, он ствар на ово своди: да се ова сума од 120.000 динара утроши на случај, ако би нас колера посетила, а у случају ако нас не посети, да та сума остане, да министар доцније као што су неки износили може поднети предлог за то подизање болнице, али само нека има на уму, да обухвати шире границе наше отаџбине, и онда ћемо моћи о томе предмету да размислимо, како са здравствене тако и са техничке стране и онда би могли да донесемо о томе одлуку, како сам напоменуо.

Ја сам својим говором, као члан финанциског одбора — као известилац изнео, како мислим о томе, и држим да онако исто, као што су поштована господа посланици, који су говорили и за и против овог предлога одборског руковођени чистим побудама и нас је у одбору руководила тежња, да учинимо све што знамо и можемо против овакве једне опште несрећне болести. Ја држим да никако нисмо заслужили прекор, да с тога примамо одговорност. Ми нисмо дошли овде за то да један другог окривљујемо и да један с другога скидамо одговорност, него смо дошли да по својој најбољој вољи и знању радимо за опште добро. Према томе ја са своје стране молим Скупштину, да усвоји овакво решење одборско са уверењем, да како одбор тако и Народна Скупштина неће се огрешити наспрам народног здравља, него да ћемо допринети бољитку његовом у онолико, колико можемо.

Председник — Претрес је свршен. Приступићемо гласању. Пре него што приступимо гласању да се споразумемо о постављању питања. Два су предлога, један је министра унутрашњих дела, а други измењен предлог финан. одбора. Ја ћу сгавити овакво питање: Ко је за то да се усвоји предлог министра унутрашњих дела тај нека изволи седети, а ко је за предлог финансијског одбора тај нека устане. (*Већина устаје*). — Већина је устала, према томе у начелу је примљен предлог финасијског одбора, а пошто је извештај одборски састављен свега из једнога става, онда је на тај начин примљен целокупан извештај одборов на првом читању.

Други претрес овога предлога ставиће се на дневни ред после пет дана. —

Дневни је ред исцрпљен; за сада нећу седницу да заказујем, пошто немамо ниједан нов предмет израђен, а кад ће бити друга седница објавићу.

Скупштинска седница је закључена.

(седница је трајала до 12½ часова по подне).

16 САСТАНАК

22 јуна 1893 у Београду

ПРЕДСЕДАВАЛИ НАЈПРЕ ПРЕДСЕДНИК,
Никола П. Пашић

А ЗА ТИМ ПОТПРЕДСЕДНИК,
Димитрије Катић

СЕКРЕТАР,
Милош Марковић

Почетак у 9½ часова пре подне.

Присутна су била сва господа министри, осим министра војног.

Председник — Скупштинска је седница отворена. Изволте чути протокол 15 састанка.

Секретар Љуба Јоксимовић прочита.

Председник — Усваја ли Скупштина прочитани протокол? (*Усваја*). —

Изволте чути молбе и жалбе упућене Скупштини.

Секретар Лука Лазаревић чита:

Коста Богдановић, чиновник царинарнице београдске; Раде Крајновић, порезник среза ражањског; Сретен Раковић, начелник среза златиборског; Милић Голубовић, вршилац дужности царника на Врткој Чуки; Јанко Гладовић, учитељ у пензији из Комирића; и Латинка Н. Илићка, учитељица из Ужица — моле да им се извесне године урачунају у године указне службе;

Ружица, жена Милисава Полимчевића, из Буара; Јеротије Николић из Мачковца; и Анђа, удова пок. Вула Јоловића, из Ужица — моле за државну помоћ;

Михаило Новаковић, учитељ у пензији из Београда; и Крста Петровић, управник државне ергеле у пензији из Београда — моле за повећање пензије;

Станија, удова пок Петра Цветковића, из Васиља, моли за инвалидску потпору;

Трајило Савић, трговац из Петровца, моли да се што пре расправи његова стецишна маса;

Грађани из Шапца моле да се трговцима са пићем и сељацима не забрањује продаја пића на бурад од 10 ока па на више;

Милован Парезановић, трговац из Крагујевца, моли за исплату рачуна продатог сена крагујевачком гарнизону;

Сељани из Буара моле за исплату реквизиције;

Сељани из Миливе моле да им се смањи пореза према поновном премеру земљишта;

Сељани из Будожеље и сељани из Рудоваца моле да не плаћају порезу на извесно земљиште;

Сељани из Бранешца моле да се одвоје од општине чајетинске и образују засебну општину;

Суд општине врањанске моли да се село Богојевић не одваја од општине латвичке;

Суд општине бањске (у срезу пчињском, округу врањском) моли да се посетиоцима бања даје подвоз железницом у пола цене;

Марко Ћирић, благајник у пензији из Ниша, моли да се ослободи осуде Главне Контроле и да му се извесна сума наплаћена натраг врати;

Анђелко Марјановић из Висибабе моли да се његовом сину скрати рок службе у војсци и да се ослободи личне порезе;

WWW.UNILIB.RS УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Стјан Јовановић из Сиракова, моли да му општина накнади неку штету;

Сељани из општина кладуровске и рановачке, моле да продаја у сеоским дућанима не буде ограничена;

Риста Петровић из Сопота, моли да подигне стругару код извесне државне шуме;

Механџиско-кафециски еснаф из Књажевца, моли да се строжије примењује закон о уређењу механа и кафана;

Милосав Поповић, учитељ у Црвеној Јабуци, жали се на решење министра просвете и црквених послова;

Крста Петровић, управник државне ергеле у пензији из Београда, жали се што му се извесна дијурна не исплаћује;

Марјан Петковић из Ужица, Спасоје Прокић, бив. председник општине осечанске и Пантелија Грујић из Муришта, жале се на среску власт;

Јанко Гладовић, учитељ у пензији из Комирића, жали се на Управу Фондова;

Милија Ерић, писар општине смољиначке, жали се на благајника VIII пуковске команде.

Потпредседник — Све ове молбе и жалбе упућују се одбору за молбе и жалбе. —

Изволте чути један предлог посланички.

Секретар чита:

Народној Скупштини

У првој сесији прошле периоде, а поводом интерпелације упућене на г. министра војеног, од стране неколико народних посланика, по односу новосаграђене касарне (Магдаленићеве) у Пожаревцу, Пироту и Књажевцу, Народна Скупштина решила је: да се путем комисијским у сва три места учини извиђај на лицу места и на другој сесији поднесу њихова извештаја.

Комисије су по решењу скупштинском образоване, учиниле су извиђај и поднеле своја извештаја г. министру пре састанка скупштинског у другом сазиву, који је пак иста са свима актима поднео Скупштини, и на основу чега изабрат је нарочити одбор, који је имао задатак, да по овој ствари поднесе Скупштини свој извештај, према коме би Народна Скупштина имала даље да реши шта треба.

Но како тај одбор скупштински није могао поднети свој извештај у том сазиву, а доцније се по овој ствари није могло учинити продужење, то, а услед измењених прилика и околности новим изборима, одбор, који је био изабран, сада не постоји; а како је пак по мом мишљењу ово питање од велике важности и које заслужује пажњу Народног Представништва, сматрајући за своју дужност, предлажем Народној Скупштини и молим да изабере поново нарочити одбор, а коме ће ставити у задатак, да акта ова пронађе (која се у архиви скупштинској находе) и свестрано их проучи, па још у овој ванредној сесији поднесе свој извештај Народној Скупштини на решење.

16 Јуна 1893 год.
у Београду.

Народни посланик,
М. М. Веселиновић

Потпредседник — Овај се предлог упућује одбору за преглед и оцену посланичких предлога. —

Изволте чути једно саопштење г. Министра Народне Привреде. —

Секретар чита:

Народној Скупштини

Законом од 20 Априла 1890 године, који част имам у засебном примерку под ·/. поднети, дата је г. Кости Михаиловићу и друговима из Крагујевца искључива повластица за 15 година за фабричку производњу хартије.

Услови повластице означени су у самом закону.

Повластичари су положили и прописну кауцију од 10.000 динара.

Али повластичари наићоше у остварењу повластице на извесне тешкоће техничке и финансијске, које они нису могли савладати, јер по уверавању њиховом савлађивање истих није ни могло стајати у моћи њиховој, почем ове тешкоће налазе свога извора у нашим општим, политичким, економним и финансијским приликама.

Услед овога повластичари су се обратили министарству народне привр. молбом, да им се учине потребне олакшице ради овога и потребне измене и допуне у датој повластици.

На тражене измене и допуне министар народне привреде није пристао, али је претписом од 6 Фебруара 1892 године под Бр. 380 позвао повластичаре, да се изјасне, да ли су вољни да се у чл. 6 повластице учини потребна измена односно рока за почетак фабриковања хартије, и ако јесу, да о томе засебну молбу поднесу.

На ово су повластичари одговорили да ће се по овој ствари обратити непосредно Скупштини, што су и учинили, подневши 19 Фебруара 1892 године молбу за измену чл. 6 дате им повластице, којом ће им се продужити још за две године рок за довршење фабрике и почетак фабрикације хартије.

По овој молби није Скупштина донела никакво решење, а закључена је 31 Марта 1892 год. Скупштина, која је требала да се састане 1 Новембра 1892 год. распуштена је, а Народна Скупштина сазвана за 25 Март ове године није се могла уставно конституисати, и тако није могла донети ни надлежно решење по молби повластичара.

Услед овога повластичари су се обратили мени с поновљеном молбом од 29 пр. мес., у којој ме моле, да порадим код Народне Скупштине, те да им се тражена измена чл. VI о продужењу рока за подизање фабрике одобри.

За оправдање своје тражбине молитељи се позивају на ово што иде:

1. Да они не могу бити криви за то, што се ствар није могла у своје време законодавним путем расправити, те су они за то, у очекивању решења припреме за оснивање фабрике продужили, и као што тврде, у пола већ и довршили;

2. Да су у нашим политичким, економским и финансијским приликама морали имати несавладљивих сметња;

3. Да привредни интереси наше земље захтевају да се ово индустријско предузеће, за које су припреме у пола извршене, час пре доврши и фабрика подигне.

Па како је питање о подизању фабрике хартије доиста од велике важности за нашу народну привреду, и како право на тумачење закона и решавање питања о повластицама припада Народној Скупштини, а нарочито с погледом на то, што је према чл. 9 тач. под б закона о датој повластици за подизање фабрике хартије од 20 априла од 1890 год., једино Народна Скупштина надлежна да решава о престајању повластице и губитку кауције, то ми је част замолити је, да би она и изволела узети ово питање у решење и донети своју одлуку о томе: да ли се молитељима може дати тражени почек од две године за подизање фабрике хартије, и ако може, од кога ће се дана овај почек рачунати.

У исто време част ми је поднети сва акта овога предмета.

ПБр. 2681.
13 Јуна 1893 год.
у Београду.

Министар
Народне Привреде,
Раша Милошевић

Наставиће се)

Одговорни уредник **Ранко Петровић** Штампа српско-краљев. државне штампарије